

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANITÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANITÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos:

Felelős szerkesztő:

A NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYLETE.

S T E I N E R I S T V Á N.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit-sorokint 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. k. gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek**, reclamatiók sat. **Weiszmann** te stvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferenc-József-tér 8. sz.); **tagsági** díjak az egylet-pénztárnokához, Schmidt M. Ferenc úrhoz (IX. ker. Soroksári-útca 32. szám) küldendők.

K é r e l e m.

Fölkérjük lapunk igen tisztelt olvasóit, legyenek szivesek a III. negyedévre való előfizetéseiket minél előbb (legcélszerűbb postai utalvánnyal) hozzánk juttatni, hogy a lap szétküldésében akadály ne álljon be. Tisztelettel **Weiszmann Testvérek,**
a »Népn. Lapja« kiadói.

P á l y á z a t.

36387 880. sz. Bpest főváros elemi népiskoláinál az 1880/81. tanévvel szükségrendő több ideiglenes osztálytanítói állás betöltésére ezennel pályázat hirdettetik. Az ideiglenes osztálytanítói állással évi 500 frt fizetés, 100 frt lakbérátalány, s a szabályszerű próbaidő után a végleges megerősítésre és fokozatos előléptetésre, úgyszinte a szabályszerű 60 frt öt-öt évi korpótlékra való igény van összekötve. Minden pályázótól megkivántatik, hogy magyar honpolgár, feddhetlen előéletű és egészséges testalkatú, 18 évét már betöltött, de még negyven éves ne legyen. Megjegyeztetik, hogy a pályázat alkalmával elsőbbség fog adatni azoknak kik a népiskolai törvény 86. §-ban követelt előtanulmányokat, t. i. a gymnásium, reál vagy polgári iskola 4 első osztályának teljes bevégzését igazolni fogják, azok felett, kik ezt nem teszik; azoknak pedig, kik felső nép- és polgári iskolai tanítói oklevéllel bírnak, mindenek felett elsőbbség fog adatni. Felvitatnak ennélfogva mindazon okleveles tanítók, kik az említett tanítói állásokra pályázni kívánnak, hogy keresztlevéllel vagy születési bizonyítvánnyal, tanítói és tornaoklevéllel, a tanulmányi és szolgálati okmányokkal, végre a folyamodó egészségi állapotáról és testalkatáról az illetékes hatósági, (tiszt) orvos által kiállított bizonyítvánnyal felszerelt és 50 kros bélyegjeggyel ellátott kérvényeiket Buda-

pest főváros tanácsához címezve f. évi június hó 31-ik napjának déli 12 órájáig bezárólag a főv. tanács iktató hivatalába (IV. ker. újváros-ház, földszint 3-ik sz.) annál is inkább nyujtsák be, mert kellően fel nem szerelt vagy határidő után érkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni. Kelt Budapesten, 1880. évi június hó 18-án. A fővárosi tanács.

A magyarországi tanítóegyesületek szövetsége.

A III. egyetemes tanítógyűlés kebeléből kiküldött, s a tanítóegyesületeknek időről-időre választott megbizottjai képezik ez időszerint Magyarország 18—20 ezer tanítójának végrehajtó-bizottságát. E bizottság f. é. pünkösdi gyűlésén élénk s nem mindennap tapasztalt mozgalomnak voltak tanúi mindazok, a kik akár mint megbizottak, akár mint vendégek jelentek meg e gyűlésen. Az a tevékenység, az a lelkesültség, mely ott oly élénken nyilatkozott, rég nem jellemezte a tanítók gyűléseit.

S miért, honnan van mindez? A levegőben, vagy talán az embe-
rekben? Egyikben sem külön-külön, de bizonyos mértékig mindegyikben. Mert nagy dolognak kellett ám történnie akkor, midőn a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur az általa 8 éven át fenntartott álláspont ferdeségét beismerve, kénytelen kelleetlen meghátrál s nem mondja többé a tanítóknak: maradjatok csak az abéce mellett!

De még koránt sincs minden megnyerve s csakis annyi van elérve, hogy ezuttal írást bírunk arra nézve, mely szerint igenis mi tanítók küzdöttünk az igaz cél után. Mai nap már ott vagyunk, hogy ha oda felnt ezt beismerik, nagy eredménynek kell azt tekintetünk, noha ennek elérésére 1870 óta törekednek a tanítók. Ugyan kérдем: meddig fog még kelleni megvalósításáért is küzdeni, ha annak beismerésére majd egy tized volt szükséges: miszerint azon dolognak megvalósítása, a mit a tanítók oly régen sürgetnek, tulajdonképen a miniszter kötelességei közé tartozik? Mily megfordítva áll ma tanügyi politikánk a boldogult Eötvös korához képest? Mig ő buzditója, serkentője volt a tanítóságnak, mig az ő korában vállt vállhoz vetve munkálkodott miniszter és tanító együtt, addig ma már e két faktor majdnem a legszélsőbb ellenlábasai lett egymásnak, ugyannyira, miszerint a végrehajtó-bizottság utolsó felterjesztésének átnyújtására nem vállalkoztak egyének, s ugy megtörtént az, hogy a Budapesten székelő eme bizottság felterjesztését posta útján küldötte meg a miniszternek. Ez ugy hiszem eléggé jellemzi azon helyzetet, melyben egyrészt a miniszter, másrészt pedig Magyarország tanítói egymással szemben állanak. Azonban meg kell vallanunk azt is, hogy ez tovább is így nem maradhat, mert általa a legszentebb ügy szenved; vagy jobbra, vagy balra, — a kocka el van vetve, — most már mindannyiunknak határozottan, férfiasan, ahoz méltóan kell fellépniünk.

E lapok 23. és 24. számában közölve van mind ama 3 indítvány, melyek a pünkösdi gyűlés határozatából közöltetnek a tanító egyesületek-és tantestületekkel. A központi bizottság javasolt határozata ellenére a Somlyai József által fogalmazot indítványt a bizottság ülésén mindjárt 33 megbizott írta alá. S ezek között első sorban állanak: Lakits Vendel mint a »Sümegevidéki« és Somlyai József mint a »Szabolcsmegyei tanító-

egyesület» megbizottjai, tehát a végrehajtó-bizottság elnöke és titkára. Vita közben nyújtá be Rill indítványát, melynek lényege a két előbbi közt foglalt inkább helyett, azonban ő is kifogásolta a gyűlésen a központnak olyan értelemben való javaslatát, hogy az alakítandó tanítói kar (s miért nem szövetség, hamár a miniszter elnevezése, helyesebben elkeresztelése nem tetszik? Nem jó ugyan a lényeget a forma kedvéért feláldozni, de nem-e viszont sokszor a forma öli meg a lényeget? Forma kormányozza a világot!) tervezetét a miniszter írja elő. Ő azt várja, hogy ezt az erre, t. i. gyűlésre képviseleti uton megjelent tanítóegyesületek és testületek képviselői állapíthassák meg; de igenis megtiszteltetésnek tartja azt, ha a tanítók gyűlésein a miniszter fog elnökölni, vagy azokon megjelen, mint tevő ezt a gazdasági miniszter br. Kemény a borászok gyűlésén, hol bizony sok igazat mondtak meg a miniszternek, de nem ám csak úgy szűr alatt. Tehát már Rill is megnyugszik a 3 évenkénti kilátásba helyezett valamivel. (Tanító gyűléssel, vagy mint ő akarja: tanítói karral.)

Ez pedig nem lesz egyéb mint husz vér nélkül. Hiszen ily tanítói gyűlések már idáig is tartottak minden miniszteri rendelet nélkül. De hol mondja a miniszter, hogy ennek végrehajtó központja, választmánya is lesz? Avagy nem érhető-e a miniszter akarata, szándéka? Halljuk mit mond a miniszter másodszor is leiratában? Azt mondja: mikép azon okon kívül, mik a belügyminiszter urnak múlt évi szeptember hó 2-án 38,391. szám alatt e tárgyban kiadott rendeletében foglaltatnak» stb. És valjon mit mondott abban? Azt, hogy az 1872. évben kiadott s a tanítói testületek megalakítását szabályozó miniszteri rendelet a tanítóegyesületek országos szövetségét fölöslegessé teszi. S még tovább menve, mi foglaltatik ama rendeletben? Az, hogy a tanítói testületek csakis az iskola beléletére vonatkozó, valamint az iskolai könyvek és taneszközök javítását célzó kérdések felett tanácskozhatnak. Tehát: »csakis.« Továbbá, hogy az országos tanítói testület (ma már gyűlés, s aztán?) nem vitathat, illetőleg nem tárgyalhat oly kérdést, mely a megyei tanítótestületekben nem vitattatott meg. Ott a rendelet tessék csak utána nézni. S már most kérdem: miután újból ismételve erre is történik hivatkozás, azon egy módosítással azonban, hogy eme országos tanítói gyűlés 3 évenként tartandó gyűlésein való részvételre a tanítóegyesületek (melyek belügyminiszterileg helybenhagyott alapszabályokkal bírnak) megjelenése is megengedtetik — s így tehát többi pontjaiban fentartva — nem világos-e a miniszter szándéka, hogy mit akar? megfelel-e az a szövetség lényegesebb pontjainak? Felöleli-e az magában a szövetség alapszabályjavaslata 1. §-ának d., e., f. pontjait?

- d) hogy a népiskolát az őt megillető önállóságra segítse;
- e) hogy a tanítók anyagi jólétét előmozdítsa, őket polgári állásokban emelje;
- f) hogy a tanügy és tanítók érdekeit és tekintélyét minden irányban megvédje.

S ha a fentebbiekre, nevezetesen az 1872. évi miniszteri rendeletre mindig újból hivatkozás történik, mint ahogyan történik is, lehet-e arról még csak beszélni is józan következtetés mellett: »hogy nem ismerjük a miniszter által létesítendő tanítói gyűlés tervezetét hogy az mennyiben felel meg a szövetség céljainak?« Ha valaki így tud érvelni, mint a központ javaslata s Rill indítványa, én azon nagyon, de nagyon tudok

esudálkozni, de ne kívánják komolyan, hogy még velük mondjam a feketére: ugyan látom, hogy fekete, de azért mégis fehér a színe!

S valjon most mondja-e először a miniszter, hogy: »megfelelő államsegély mellett magam kívánok gondoskodni«? Nem ugyanezt mondta már 8 évvel ezelőtt az 1872. évi rendeletében is? S valjon tett-e valamit? Vagy azóta rózsásabbak lettek az állapotok, mint voltak azon rendelet kibocsájtásakor? Helyesebben lenne talán e pénzzel is inkább iskolákat állítani fel s tanítói fizetéseket emelni! Nem mint történik.

Felhozott a gyűlésen még az is, hogy könnyű nekünk most beszélni, de utasítsa csak a miniszter a tanfelügyelőket, hogy a tanító-egyesületek megbízottjainak kiküldésénél érvényesítsék mindenáron befolyásukat, mi fog akkor történni? »Es ismerik az urak ott a vidéken a ngs. X. tanfelügyelő ur mindenhatóságát s Y. tanfelügyelő ur befolyását, pártfogását«? Én megkérdem Péterfi S. urat, mint aki e kérdést felvette: hát ha állhat ez a presszió az egyesületekre — de mégis tán nehezebben mint egyesekkel szemben — valjon a miniszter által létesítendő valaminél megjelenteke nézve tudja-e annak nagyobb hatalmát, még több rendelkezését az eszközök felett a befolyásolhatásnál?

S hallott-e már valaki még olyat is, hogyha megengedtetik nekünk a szövetség létesítése, majd a román, szász, szerb s tán a tót tanítók is külön irányba gravitáló s tán hazaellenes szervezeteket fognak létesíteni, avagy csak akarni. Hát mire való az állam hatalma! Hisz akkor azt is mondhatnók: ne koronázzunk meg magyar királyt, mert még a románok, oroszok stb. külön-külön királyt is fognak maguknak koronázni, amint hazájukban, ha úgy tetszik, koronázhatnak is, de Magyarországon csak magyar királyt koronázhatni! Avagy nem? S ha lehetséges volt az iparos társulatoknak, gazdasági egyesületeknek stb. országos szövetséget kötni, sőt azon megjelen a miniszter és képviselteti magát az ülésen a magyar király, csak a tanítóknak nem lehet ezt megengedni? Nincs-e és nem részesül tekintélyben a szabad megyei gazdasági egyesületek imént alakult szövetsége? A gazdasági kérdésekben nem hallgatja e meg a szakvéleményt a miniszter? A jogi kérdésekben az ügyvédi kamarát? stb.

Legyünk őszinték s valljuk be, hogy Magyarország tanítóinak óhaja s kívánsága a Somlyai és 33 társa által aláírt indítványban van letéve, s újból ajánljuk azokat Magyarország tanító-egyesületeinek elfogadásra.*

Glatz György,
főv. osztály tanító.

„Hegy és völgy“

című olvasmányok módszertani kezelése a Bárány-féle II. olvasókönyvből.

A főlvevett olvasmányok első sorban a föld fölületének megismertetése, nevezetesen a síkság, halom, domb, hegy, hegylánc, völgy fogalmainak kifejtése: érintendő továbbá röviden az is, hogy az említett helyek közül egyik-másik mire használtatik az emberek által.

Ezen olvasmány kezelése legcélszerűbben akkor történik, midőn a beszéd- és értelemgyakorlatokból a község határába jutott már a ta-

* Itt meg kell jegyezni, hogy az indítvány elfogadás esetében csakis a tárgyalás alapjául szolgál, s a teendő változtatásokat, eszközözölni a végrehajtó-bizottság dolga leendő a sz. István-napi gyűlésen.

nitó, a mikor azután megismertetendők a határban és a közel környéken termelt növények s általában a talaj használata.

Az olvasmány előkészítése a feladathoz képest úgy történik, hogy beszélget a tanító a gyermekekkel a község szántóföldjei- és terményeiről, majd áttér a föld fölületére s így rávezeti a tanulókat, hogy a föld felső része egyik helyen egyenes lapot képez, míg más helyen emelkedést és mélyedést vehetünk rajta észre. Az egész eljárás legjobban kitünik különben abból, ha leírom, miképen kezelem én a kérdéses olvasmányt azon elveknek megfelelőleg, melyeket ezen lapok f. évi 14. számában az értelmes olvasásról voltam bátor előadni. A zárjelbe adott rész a tanulók feleletét kívánja előtűntetni, megjegyzem különben, hogy ezek nem annyira a gyermekek egyenes feleleteinek tekintendők, mint inkább azon célnak, melyet a tanító a gyermekekhez intézett kérdések által mint végeredményt elérni kíván. A gyermekek feleletét ugyanis előre határozottan kijelölni nagyon nehéz dolog s bizony akárhányszor megtörténik, hogy a tanító 3—4 kérdést intéz a gyermekekhez, míg azon feleletet megkapja, melyre neki a dolgok továbbfűzése tekintetéből szüksége van. Idő- és helykimélés végett a szükséges feleleteket a legtöbbször röviden, csak 1—2 szóval jeleztem.

Elő k é s z i t é s.

Ha kimegyünk a városból akármelyik irányban pl. keletre, délre vagy éjszakra, hova érünk? (Kiérünk a mezőre.) S ha ott sem állunk meg, hanem még tovább megyünk, hova jutunk végre? (Kijutunk a tanyák közé.) Mit csinálnak szüleitek a tanyákon? (Szántanak, vetnek, kapálnak stb. a szerint mikor minek az ideje van.) Milyen földeknek nevezhetjük tehát a városunkban levő tanyákat egy szóval? (Szántóföldeknek nevezhetjük.) Városunknak melyik részén van a legtöbb szántó föld? (Éjszaki és keleti részén.) Hát a nyugati részén mit találunk (Szőlőket találunk.) Van-e édes atyádnak szántóföldje N.? (Igenis van. Mondd el mi mindent termeszt ott. édes atyád? Hogy búzát, rozstot árpát, kukoricát stb. termesztessen, mit kell neki a földdel tennie? (Meg kell neki szántania, azután be kell vetnie vagy ültetnie.) Hogy széna teremjen, meg kell-e szántania és be kell-e vetnie a földet? (Nem kell.) Miből lesz a széna? (Fűből lesz.) És szokták-e a fűvet ottkint a kaszálón vetni? (Nem szokták.) De miért is nem búzát vagy más egyebet termesztenek szülőitek a kaszálón? (Mert a gazdálkodásnál a szénára is nagy szükség van és mert a búzát, árpát vagy más ilyet az a hely sokszor meg sem teremné.) És pedig miért nem teremné meg? (Mert sokszor víz van rajta.) És miért van rajta oly sokszor víz? (Mert laposabb mint a szántóföldnek egyéb része.) Milyen helyen terem tehát a széna? (Lapos, vizenyős helyen terem.) Egyforma-e hát mindenütt a föld fölülete? (Nem egyforma, egyik helyen mély, másik helyen magasabb.) A mi határunkban van-e valami nagyobb emelkedése a földnek? (Nincs.) Az ilyen helyet, mint a mi határunk, a hol a föld ilyen nagy területen egyenes lapot képez, minek nevezzük? (Sikság, rónaság.) Mire használják az emberek az ilyen rónaságot? (Földmívelés-, állattenyésztés- és szőlőültetésre.) A rónaságon itt-ott előforduló mélyebb helyeket minek nevezik? (Lapálnak.) És ezek főleg mire alkalmasak? (Legelőre és kaszálóra.) Mindenütt ilyen róna-e a föld, mint a mi tájkunkon? — Mi történik tehát a földdel sok helyen? —

(Fölemelkedik magasan az ég felé.) Egyforma magasra emelkedik-e mindenütt? (Nem, egyik helyen nagyobb, másik helyen kisebb az emelkedés.) Igazságtok van, nem egyforma az emelkedés és a magasság szerint változik a nevök is; így pl. ha olyan magas a fölemelkedés mint egy kisebbszerű házé, akkor az halomnak neveztetik, ha pedig ennél már nagyobb, pl. olyan a magassága, mint a templom teteje akkor az dombnak hivatik; ha végre még ennél is magasabbra nyulik föl, pl. kétszer-háromszor olyan magasra, mint a torony teteje, akkor már hegynek neveztetik. Milyen emelkedést nevezünk halomnak? Milyet dombnak? És milyet hegynek? Még a halomnál is van kisebb emelkedés, ha az egyenes földnél alig valamivel magasabb. Az ilyen emelkedés partnak neveztetik. Micsoda emelkedések vannak a mi határunkban? (A mi határunkban leginkább csak partok vannak.) Igaz, hogy nálunk leginkább csak partokat találunk, de más vidéken vannak olyan helyek, hogy egyik hegy a másikat éri; az ilyen vidéket hegyes vidéknek nevezik. Milyen tájéket nevezünk hegyes vidéknek? Valamint a rónaságon vannak mélyebb helyek, úgy a hegyek között is vannak mélyedések, sőt itt még több és nagyobbak, mint a rónaságon. A hegyek közt levő mélyedéseket völgyeknek nevezzük. Miket találunk a hegyek között? (Völgyeket találunk.) Mit értünk a völgyek alatt? (Azokat a mélyedéseket, melyek a hegyek között vannak.) Mit gondoltok, adnak-e a hegyek annyi hasznot az embernek, mint a rónaság? Adnak, sokszor még többet, mert a hegyeknek nem csak a külső része ad hasznot, mint a rónaságnak, hanem belseje is. A völgyeket és a hegyek alsó részét épen úgy használják földművelésre, mint a rónaságot, azonkívül temérdek sok tét nyerünk a hegyekről, mert a legtöbb hegyet erdő borítja. A hegyek belsejéből szedik ki végre pl. a vasat, rezet, ezüstöt stb. Hogy nevezik ezeket egy szóval? (Ásványoknak.) Ismertek-e más egyéb ásványokat is? Nevezetek még néhányat! Micsoda ásványt használunk itt az iskolában naponkint? (Kréta, palakövet.) Mit használ otthon édes anyátok naponkint a konyhán? (Sót.) Melyik ásvány az, melyet a tisztogatásnál használnak? (Mész.) Melyik ásvány az, melyet télen sokan használnak a fűtésre? (Kőszén.) Mindezeket a hegyeknek köszönjük. Láthatjátok ebből, hogy a hegyek igen sok hasznot hoznak az embereknek.

Nem tenné helyesen a tanító, ha az itt megnevezett ásványok fölemlítése alkalmával azoknak hosszas ismertetésébe bocsájtkoznék. Elég ez alkalommal a figyelmet csak ráirányozni ezekre, a részletes ismertetést az ásványokról máskorra hagyván. Amily hiba volna azonban ekkor a mélyebb fejtegetés, épen úgy nem volna helyes eljárás a fent közölttek mellőzése. Hogy magának az olvasókönyvnek is ez az intenciója, kitűnik abból, hogy a tárgyalás alatt levő olvasmány után következő két darab egyike a mészről, másika a konyhasóról szól.

A fent előadottak után így szólhat a tanító: A jövő olvasási órában a 115. olvasmányt fogjuk olvasni, mely a hegyről és völgyről szól. Nézzétek át addig figyelemmel, hogy annál jobban tudjátok olvasni.

Kifejtés.

Olvasd el az első pontot N!

(>Hegy és völgy. A föld nem mindenütt oly sima, mint a tó vize vagy a szoba talaja. Egy helyütt magasabban áll, más helyütt mélyebben. A kisebb emelkedéseket halmoknak és domboknak hívják, a na-

gyobbakat hegyeknek. Halom és domb sokkal több van, mint hegy. A hegyek magasra emelkednek a környék fölött. Némelyik hegyről azt gondoiná az ember, hogy az égig ér.◀)

K i k é r d e z é s : Miről fogunk olvasni? Milyen a tó vizének a fölülete? Mit jelent az, hogy sima? (Azt jelenti, hogy egyenes, egyik része nincs feljebb mint a másik.) Olyan a föld felső része, mint a vízé? Mit veszünk észre sok helyen a föld felső részén? (Emelkedéseket ve^{sz}szünk észre.) Egyformák-e ezek az emelkedések? Hogy nevezzük a kisebb emelkedéseket? Milyen magassága van a halomnak? Hogy nevezzük a halomnál magasabb emelkedést? Mihez tudnátok hasonlítani a domb magasságát? Van-e a mi határunkban halom vagy domb? (Partok terülnek szerteszt a szántóföldön, de domb az csak egy van.) Hogy nevezik ezt az egyetlen dombot? (Cserő.) Melyik égtáj felé esik innen a Cserő? (Éjszaknyugotra.) Van-e a dombnál még nagyobb emelkedés is? Hogy nevezik azt? Van-e a mi környékünkön hegy? (Nincs.) Látott-e már valaki közületek hegyet? Mihez tudnátok a hegy magasságát hasonlítani? Mi van a könyvünkben mondva, meddig ér némelyik hegy? Van-e a valóságban olyan hegy, mely az égig ér? (Nincs, az csak látszat.)

Olvasd tovább a következő pontot N.!

(»Ritkán áll valamely magas hegy magánosan. Többen vannak egymás mellett sorjában. Ezeket hegysoroknak vagy hegyláncoknak hívják. Több közelálló hegy vagy hegylánc között természetes mélyedések vannak. Ezek a völgyek. A völgyekben kellemes utazni. Rendszerint patak vagy folyó mellett halad az ember.«)

K i k é r d e z é s : Magánosan találjuk-e a hegyeket? Hogyan nevezzük azt, ha több hegy következik egymásután? Mit gondoltok, miért lehet azt hegyláncnak nevezni? (Mert azok is úgy folynak egymásból, mint valamely láncnak szemei.) Miket találunk a hegy között? (Mélyedéseket.) Minek nevezzük a hegyek között levő mélyedéseket? Milyenek azok a mélyedések? (Természetesek.) Mit jelent az, hogy természetesek ezek a mélyedések? (Azt jelenti, hogy nem emberek ásták, hanem a természet hozta létre őket.) Mi a kellemes a völgyekben? (Az utazás.) Miért kellemes ott az utazás? (Mert rendszeren fák alatt árnyékban lehet menni, nem úgy, mint sok helyen az alföldön.) Hogy mondanátok másképen: kellemes a völgyben utazni? (Szeret az ember ott menni.) Helyesen teszik-e nálunk, kik a földjeiket fával körülültetik? Miért teszik helyesen? (Mert a fák már maguk sok hasznot hoznak, de azon fölül a földnek is használ, ha körül van ültetve.) Mi által használ a körülültetés a földnek? (Az által, hogy a fák fölfogják a szeleket s ezek nem rongálják úgy a vetéseket.) Ha fölnőtök kövessétek tehát ti is azok példáit, kik földjeiket körülültetik. Mit találunk rendszeren a völgyekben? (Patakot, vagy folyót.) Mi különbség van a patak és folyó között? (A patak kisebb, mint a folyó.) Miben hasonlít mégis a patak a folyóhoz? (Abban, hogy egyiknek a vize sem pihen, hanem mindig tovább-tovább foly.) Miért találunk a völgyekben annyi patakot? Mert a patakok rendszeren a hegyből erednek.

Folytasd tovább az olvasást N.!

(»Ha az ember hegyre mász, ott mindent másképen talál mint alant. A hegy aljában még gyümölcskertek, szőlők és termékeny szántóföldek közt visz utja. De amint fölebb halad, a szántóföldek lassankint

elmaradnak. Helyettök szép erdőket és legelőket találunk, melyekben juhok, kecskék és szarvasmarhák tanyáznak. Még magasabbra mászva, az erdők helyett egyre törpebb-törpebb bokrokat lát. Vannak olyan hegyek is, melyeken még bokor sem terem, mert csupa kőből állanak.

Kikérdezés: Hallottátok-e már hány része van a hegynek? Jegyeztétek meg: a hegynek három része van, u. m. az alja, az oldala és teteje. Az alját tőnek, az oldalát deréknak, végre a tetejét oromnak is nevezik. Rajzolok a táblára egy hegyet, mutassátok meg rajta ezen részeket. Miket találunk a hegyek alsó részeiben? (Szőlőket, gyümölcskerteket és szántóföldeket.) Hát feljebb a magasabb részeken, az oldalain mit találunk a szántóföldek helyett? (Erdőket és legelőket.) Mire használják ott a magasban azokat a legelőket? (Állattenyésztésre.) Micsoda állatokat említ a könyvetek? Alkalmas-e az erdő is az állattenyésztésre? Miért alkalmas? (Mert a fák alatt sok jó füvet talál az állat.) A hegyek oldalain jó fent miért nem természetnek már gabonát? (Mert nagyon magasán a gabona már nem terem meg.) És pedig miért nem terem meg? (Mert minél feljebb megy az ember, a levegő annál hidegebb és így csak bizonyos magasságig van olyan meleg, mint a milyet a gabona megkíván.) A nagyon magas hegyeknél mit tapasztal az ember, ha a teteje felé közeledik? (Hogy a fák sokkal kisebbek, mint lejjebb.) És végre mivé törpülnek? (Bokrokká.) Mi ennek is az oka? (Ennek is a nagy magasság és a hidegség az oka.) Így van-e azonban ez minden hegyen? (Nem csak a nagyon magas hegyeknél van így.) Vannak-e olyan hegyek is, melyeken sem fa, sem bokor nincs? Mi annak az oka, hogy némely hegy még a bokrot sem növeli meg? (Az, hogy az egész hegy csupa kemény kőből van és így a fa vagy bokor gyökeret nem verhet benne és elegendő nedvességet nem kapna.) Hogy nevezik az ilyen keménykőből álló pusztá hegyeket? (Kősziklának vagy szirteknek nevezik.)

Olvasd tovább a következő pontot N.!

(A hegytetőről nagyon messze láthat az ember. Lát több helységet. Látja a messzeterült réteken legelésző nyájakat és csordákat. Látja a szép zöld erdőket, a csillámló patakokat, folyókat.)

Kikérdezés: Mit tehet az ember a hegytetőről? Miért láthatni messze a hegytetőről? Miket lehet látni a hegytetőről? A mi tornyunkból lehet-e látni valamely helységet? (Magát a helységet nem, csak egypár tornyot lehet látni.) Mely helységek tornyai látszanak a mi tornyunkból? (Látszik a törteli, nagy-abonyi, tápió-szentmártoni és nagy-kőrösi torony.) Meglátja-e azonban ezeket is mindenki? (Nem, csak a kinek jó szeme van s ez is csak tiszta időben.) Mi annak az oka, hogy nem látszanak mindig ezek a tornyok? (Mert messze vannak tőlünk.) Mindenütt olyan messze vannak-e egymástól a községek, mint itt a mi környékünkön?

A helységeken kívül miket lehet még látni a hegyek tetejéről? Mi különbség van a nyáj és csorda közt? Mi különbség van a tehén, csorda és gulya közt? Mit hajtanak a ménésre?

Olvasd az utolsó pontot N.!

(A hegyeken rendszeren szél lengedez, a levegő is hűvösebb, mint a völgyben. A völgyekben már szánt a földműves, a juhászok nyájai vigan legelnek, midőn a hegyeket még hó borítja. Az igen magas hegyekről ritkán vagy sohasem olvad el a hó. A kőd és fellegek is

szeretnek a hegyek ormán tanyázni. A völgyön gyakran csendes idő van, a nap sugarai kellemes meleget terjesztenek, mialatt a hegyen zivatar dühöng.

Kikérdezés. Mi lengedez rendszeren a hegyen? Milyen szélről mondják azt, hogy lengedez? Hát a nagy szél mit csinál? (Fúj, füttyül, süvit, bömböl.) Milyen a levegő a hegyen? Hol szokott előbb kivitavasodni a hegyen-e vagy a völgyben? Mi ennek az oka? Sőt az igen magas hegyeken mit lehet észre venni? (Hogy vagy igen későn, vagy épen nem olvad el a hó soha.) Vannak-e a mi országunkban ilyen magas hegyek? Mik szeretnek még a hegyek ormain tanyázni? (Köd és felhők.) Mit lehet tapasztalni sokszor a hegyen? (Hogy fent esik az eső, míg lent a völgyben szép derült idő van.) Mikor szokott rendszeren zivatar lenni? (Rendszeren a tavaszi és nyári évszakban van zivatar.) Milyen időre mondjuk azt, hogy zivatar? (Mikor nyáron a szél erősen fúj, az ég dörög, csattog, villámlik s az eső csak úgy szakad.) Mi esik sokszor ilyen zivatarok alkalmával? (Jég esik.) Tesz-e tehát kárt a zivatar? (Igenis tesz.) Van-e azonban haszna is? Mi haszna van? (Megtisztítja és egészségessé teszi a levegőt s megáztatja a földet.)

Megmagyarázván és kifejtván így* pontonként az olvasmányt, az olvasás gyakorlására térünk át, megtartván közben a példányszerű olvasást is. Nem kell azonban gondolni, hogy ezen megértetés után most már folytonosan csak olvasnak a gyermekek a nélkül, hogy közben kérdéseket intéznék hozzájuk. Teszünk kérdéseket igenis, egyrészt hogy e figyelmet és érdekeltséget föltartsuk, másrészt hogy meggyőződjünk, hogy a kifejtés alkalmával nyújtott ismeretet fölfogták és elsajátították-e a tanulók.

Bálint Mihály.

Egyleti élet.

Jegyzőkönyv.

a »Muraszombati jár. néptanító kör« 1880. év ápril 29-én Tessianócon tartott rendes körgyűléséről.

Jelen voltak: Gaál János, Slebich Ignác, Bakó János, Völgyi Ferenc, Sável János, Hári Lipót, Fliszár János (bodonci) Luthár Pál, Kolona Ferenc, Pámnér Rezső, Fliszár János, (tót-kereszturi) Vuicsák Sándor, Slankovits János, Takács István, Hartman Nándor, Dervarics Ferenc és Kápli Kálmán rendes tagok; — továbbá Tiszt. Berke József pucinci ág. ev. s. lelkész. Adánovits Pál martinyai és Bartal Alajos kuzmai tanító urak mint vendégek.

1. Gaál Lajos gyász esete miatt, mely őt a legközelebbi napokban érte, magát, — mint elnököt — a körgyűlés vezetésétől felmentetni s alelnök által helyettesíttetni kéri. A felmentés a körgyűlés részvéte mellett megadatik s Buza János alelnök kéretik fel a gyűlés vezetésére.

2. A mult körgyűlés jegyzőkönyve felolvasatván, minden megjegyzés nélkül hitelesíttetik.

3. Elnök ur 7 pontba foglalt jelentése olvastatik fel a kör félévi működéséről, melyben számot ad levelezéseiről, a körbizottság és szakosztályok működéséről, a tanító körünk pénz-

és könyvtárának állapotáról, végül azon könyveket és iratokat mutatja be, melyek körünknek a lefolyt félév alatt ugy egyesek mint testületek részéről küldettek. E jelentés kapcsán felolvastatik: a) a körbizottság 3 jegyzőkönyve, b) a műv. szakosztály 2 üléséről felvett jegyzőkönyve, melyeket a körgyűlés pontról pontra tárgyalván felettük élénk és tanulságos eszmecserét váltott.

Az I-ső körbizottsági jegyzőkönyv 4-ik pontja azzal egészített ki, hogy Buza János, Slebich Ignác, Takács István és Kolossa Ferenc tagtársak megbizatnak miszerint Tek. Berke József járási képviselő urnál személyesen tisztelegve, kériék fel őt, hogy majdan a védelmi törvény tárgyalása alkalmával a »Budapesti (budai) tanítóegylet« erre vonatkozólag a törvényhozó testület elé terjesztett módosítványát körünk nevében is támogatni kegyeskedjék. — Ugyanazon jegyzőkönyv 6-ik p. azzal toldatik meg, hogy t. Örley János az »Eötvös-alap közp. gyűjtőbizottság« pénztárnoka jegyzőkönyvi kivonatban kérésék fel, miszerint a jövőben beküldendő »Eötvös alap« díjakról ne csak Vuicsár Sándor gyűjtőnket, hanem a befizetőket is névszerint a gyűjtőnek küldendő nyugtán megnevezni sziveskedjék. — Felmerült itt azon kérdés is, hogy mi lehet annak oka, miszerint az oly csekély áldozatokkal járó s mégis oly üdvösnek mutatkozó »Eötvös-alap« ügy iránt oly nagy a közönyösség, hogy Magyarország 21 ezer tanítója közül — a tanító-egyletek és tanügyi sajtó folytonos ajánlgatásainak dacára — mindeztideig alig karolták fel azt ezeken. — A körgyűlés e szomorú tény okát az »Eötvös-alap« alapszabályaiban hiányosságában találja. — miért is felkéri Gaál Lajos és Takács István tagtársakat, hogy azt tanulmányuk tárgyává téve, véleményes jelentéseiket annak miként leendő módosításáról már a jövő körgyűlés elé beterjesszék.

A III-ik jegyzőkönyv (körbizottsági) 10-ik p. kapcsán, — hol levél és könyvtárunkról tétetik említés, — könyvtárunk rendezése főképen pedig a feloszló félben levő »muraszombati olvasó egylet« könyveinek körünk részére leendő megszerzése végett kiküldi Bakó János, Fliszár János (bodonci) Sávell János és Takács István kartársakat.

A »műv. szakosztály« 2-ik üléséről felvett jegyzőkönyv azon megjegyzés mellett vétetik tudomásul, miszerint e szakosztály elnöke a minden 2-ik hónapban tartandó nagygyűlések helyét és idejét a paed. szakosztály elnökével együttesen állapítsa meg, hogy idő- és költségkimélés tekintetéből e 2 szakosztály ülései együtt, ugyanazon időben és helyen legyenek megtarthatók.

A körbizottság és műv. szakosztály jegyzőkönyveinek többi pontjai helyeslő tudomásul vétetnek s módosítás nélkül helybenhagyatnak. — Hozzájárul nevezetesen a körgyűlés a körbizottság azon intézkedéséhez hogy a) a »körmendi jár. tan. körnek jegyzőkönyve«-ét körözte, s küldöiknek köszönetet szavazott; b) a szakosztályok elnökeit, nemkülönb az öszes tagtársakat is körlevélben buzdította a nagyobb tevékenységre; c) a közgyűlési és szakosztályi ülések jegyzőkönyveit sokszorosította s azokat a szaklapok és nevezetesebb tanférfiaknak megküldötte; d) a sokszorozó (hectograph) fogyatkozó anyagát pótolta; e) a könyv és levéltár rendezését megkezdette és egy »tanítói névtár« elkészítéséhez a kérdőpontokat összeállította; f) az »orsz. tan. egyll. szövetsége« és »a védelmi törvény módosítása« ügyében az országgyűlés elé terjesztett kérvényekhez hozzájárult; a közökt. min. ur azon válasza felett pedig,

melyet a »budapesti tanítók« kérelmére adott, hogy t. i. a tanfelügyelők mellé iskolalátogatókul népiskolai tanítók is nevezhetnének ki, — sajnálkozásának jegyzőkönyvileg adott kifejezést; g) a »nőtanítók« kérdését és »tizedes vagy közönséges törtek tanitassanak-e előbb a népiskolában«? c. tételek megvitatására a »a paed. szakosztály«-t a kedély- és erkölcs-képző népiskolai ének darabok« kijelölésére pedig a »műv. szakosztály«-t kérte fel; azon figyelméért pedig, hogy dr. Gööz József tudós kartársunknak a kör tiszteletbeli tagjai sorába való iktatását javaslatba hozta, ki azonnal éljenzések között meg is választatik, — valamint azon fáradozásaiért, hogy »járási kör«-ünk és a tanügy emelése érdekében hónaponként egy-egy ülést tart, a körgyűlés elismerését és köszönetét jegyzőkönyvileg és kívánja nyilvánítani.

4. A »megyei tan. testület« közp. bizottságának f. é. március 6-án tartott gyűlési jegyzőkönyve felolvastatván, helyeslő tudomásul vétetik.

5. Elnök beterjeszti Z s e n g e r i S. fővárosi tan. által fordított és kiadott »Pestalózzi válogatott paedagogiai munkái«-nak eddig megjelent 6 füzetét és B a r a b á s Gy. »Tanügyi Közlöny«-ének mutatószámát. — Előbbi a kör könyvtára számára megrendeltetni határoztatik, utóbbi pedig a tagok pártoló figyelmébe ajánltatik.

6. Elnök jelenti, hogy Dr. Gööz József ur, körünk tiszteletbeli tagja, »Paedagogiai értekezések« c. könyvének »disz példányát« küldte meg könyvtárunk számára. Forró köszönettel fogadtatik.

7. V u c s á k Sándor olvassa fel terjedelmes referációját a tanügyi lapok — nevezetesen a »Néptanoda« »Általános tanügyi Közlöny« »Népevelők Lapja« és a »Család és iskolá«-nak ez évfolyamaiban megjelent cikkekről. — Midőn a körgyűlés felolvasónak buzgó fáradozásaiért köszönetet szavazott volna, egyuttal azon óhajának is adott kitejezést vajha az ilyen fontos tanügyi dolgokról ne csak a tanítók, — de a nagy közönség közül is minél számosabban bírnának tudomással s elhatározta jegyzőkönyvileg felkérni a »Vasm. Közlöny« tek. szerkesztőjét, hogy ezen tanügyi referációját, úgy szinte az általunk még ezután összeállítandókat is lapjában közölni s így olvasó közönségének tudomására hozni sziveskedjék.

8. Az »irva-olvasás« gyakorlati előadása az idő előhaladottsága miatt a jövő körgyűlésre halasztatik.

9. A gyűlést vezető alelnök tisztársai nevében hivataláról leköszönvén, — Völgyi Ferenc korelnök és D e r v a r i c s Ferenc körjegyzősége alatt a körgyűlés titkos szavazással új tisztviselők választásához fogott. — Általános szavazattöbbséggel megválasztottak elnöknek Gaál Lajos, alelnöknek B u z a János, jegyzőnek K á p l i Kálmán, aljegyzőnek B a k ó János, pénztárnoknak F l i s z á r János, (bodonci) tanító urak. A körbizottság volt tagjai: V a r g a Endre, F l i s z á r János (tótkereszturi) és S l a n k o v i t s János szinte megújítottak hivatalukban. — Ezzel a körgyűlés befejeztetett.

Káplai Kálmán, s. k. jegyző.

A másolat hitelül:

Gaál Lajos, jár. korelnök.

É r t e s í t é s e k.

Trefort Agoston közoktatásügyi miniszter ur a tanfelügyelő urakhoz intézett következő rendelettel biztosítá magának a halhatatlanságot:

»A nők neveltetése iránti közszükséglet évről évre általánosabbá válván, most már minden jóra való, még szegény sorsu szülő is, igyekszik leányát nemcsak kiválóan jól neveltetni, hanem ez uton annyi ismeret-hoz juttatni, melyek segítségével önállóan is megélhessen. De minthogy a szülek ezen törekvésének megfelelő elegendő leánynevelő intézet nincs, az utóbbi időben, a nevelés megszerezhetésére az állami tanítónőképezdek szemeltettek ki. s a tanítónőképezdei növendékek felvétele idején, tekintet nélkül arra, hogy a leányok tanítónőkké kívánának lenni, oly tömegesen jönnek a tanítónőképezdebe, hogy a felvételi vizsgálatokkal az igazgatótanácsok szertelenül megterhelhetnek, másfelől, a szülek, leányaik elutasítása miatt kedvetlenül érintetnek és szükségtelen költségekkel terhelhetnek. Ezen bajok kikerülésére felhívom Cimedet, hogy tankerületében, azonnal juttassa köztudomásra, hogy mostanától fogva, az állami tanítónőképezdebe az eddigi számokhoz képest még kevesebb számú s csak oly növendékek vétetnek fel, kik a kitünő előképzettség mellett biztosítékot nyújtanak arra, hogy tanítónőképezdei pályájuk bevégezésével egyedül csak tanítónők kívánnak lenni, s azon a pályán maradni. Az ilyenek kötelesek még oly megyében is, hol állami tanítónőképezdek nincsenek, a megyei tanfelügyelőhöz nyújtani be folyamodványaikat, melyeket Cimed első sorban megvizsgál, s ha a fennebbi feltételtől eltérőnek találja, egyszerűen elutasítja, anélkül, hogy azt az illető tanítónőképezde igazgatótanácsánál be is nyújtaná. A folyamodó köteles folyamodványát ezentul Cimedhez július 1-ig benyújtani s cimed az ezután érkezetteket egyszerűen elutasítja, az elfogadhatókat pedig július 25-ig az illető tanítónőképezde igazgató tanácsának beterjeszti.«

No már mondja valaki, látott-e olyan oktatásügyért, a ki-nek egész mestersége oda megy ki, miszerint a tanulásra törekvő leányokat miként kellésék megakadályozni a tanulásban!? Mert ennek a csudálatos rendeletnek a logikája nem egyébben, csak ebben nyugszik! A rendelet első része konstatálja azon örvendetes tény, hogy a magyar szülek is sietnek leányaikat magasabb kiképzetetésben részesíteni, s hogy a magyar leányok is belátják, miszerint a társadalomnak nemcsak bájos, hanem egyszersmint hasznos tagjaivá kell lenniök s ezért, hál' isten, ostromolják az iskolát. Már ennek logikai folytatása most az volna, hogy a miniszter ur álljon elő a következőkkel: hogy a kiváncsolomnak megfelelőleg gondoskodtam arról, miszerint ez új tanévvel állami középtanodák nyitassanak itt, meg itt, meg itt; polgári iskolák, nőipartanodák, prae-parandiák pedig itt és itt és itt. Gondoskodtam továbbá, hogy azok, a kik ezen magasabb kiképzetést elérték ilyen és ilyen pályákra léphetnek. (Mint tette a legutóbbi időben a polg. fitanodát végzett növendékek kedvéért.) De óh nem, mindez nem történt, hanem igenis annak merő ellentéte. Mivel azt tapasztalja ő kegyelmessége, hogy a nőképezdekhez való todulás nagy, (hova is todulnának máshova, mikor nincs más kenyérnyújtó iskolánk a nők számára?) azért adta ki ezt a hallatlan köriratot, melynek második része a helyett, hogy a nők számára a fentebbieket helyezné kilátásba, minden során csak arról tanuskodik, hogy s miként nehezítették meg a leányoknak a felsőbb kiképzetetéshez

vezető út. — Mennyi mindenféle zaklatásnak lesz kitéve szüle és leány, míg a fölvételt elérheti, mutatja a körlevél azon pontja, mely elrendeli, hogy a lánynak szinte fogadalmat kell tennie, hogy csak tanítónő lesz s hogy ezen pályán minden körülmény közt meg is marad. Megérjük, hogy a belépésnél még esküjét is veszik a szegénykének. . . . Hanem hát gyöngyön halad a tanügy Trefort böles kormányja alatt a — rák-úton.

Felhívás a magyar nyelv elsajátítása érdekében Pécssett rendezendő pót-tanfolyam ügyében.

Baranyamegye kir. tanfelügyelőségétől.

551. sz.

A nm. vallás és közoktatási magy. kir. miniszterium f. é. május 29-én, 15581. sz. a kelt intézményével a magyar nyelvben nem jártas népiskolai tanítók számára, a magyar nyelv lehető elsajátítása végett a nyári szünet alatt Pécssett 6 heti pót-tanfolyam tartását rendelte el.

Ebből folyólag felhivatnak a baranyai és szomszédos tankerületekben működő azon néptanítók, kik a magyar nyelvben vagy egészen járatlanok vagy csak kevésbé jártasok s e pót-tanfolyamban részt venni akarnak, hogy a baranyamegyeiek közvetlen, a más tankerületbeliek pedig közvetve saját tanfelügyelőségek útján f. évi július hó 4-éig alulírott nál jelentkezzenek. A fel vagy felnem vetetésről a jelentkező pósta fordultával értesíteni fog.

Minden a pót-tanfolyamban résztvevő tanító 70 kr. o. é. napidíjat kap az állampénztárból.

A pót-tanfolyam f. évi július hó 10-én fog megnyitvatni és 6 hét lefolyása után befejeztetni.

Pécssett. 1880. évi június hó 17-én.

Salamon József, kir. tanfelügyelő.

Felhívás

a »Délmagyarországi tanító-egylet« t. e. tagjaihoz, a népnevelés- és tanügy barátaihoz!

Tisztelt kartársak és tanügybarátok!

A közös viszontlátás, a tanítói élet örömnappjai, nemkülönben a közös munkálkodásnak ideje ismét közeledik egy, a haza- és népjólét érdekében fáradhatlan törekvéssel betöltött év után és nincs messze azon pillanat, melyben fontos feladatunk teljes tudatában, a szeretett haza, saját magunk és az egész emberiség szolgálatában visszapillantva a multba és előrenézve a jövőbe, több mint egy évtizeddel ezelőtt kezdett vándor-gyűléseinket folytassuk; előestéjén állunk egy új, vagyis a »XIV. Délmagyarországi tanítógyűlésnek.«

Az eddigi lelkesültség a magasztos ügyért, legfényesebb bizonyítéka annak, hogy a délmagyarországi tanítók mint ilyenek és mint hazafiak egyaránt áthatottak magasztos hivatásuk által; hogy soha, de soha el nem lankadnak a nagy nemzeti ügy, a népnevelés szent érdekében folytatott küzdelemben, hogy beteljesüljenek a nagy látók és legnagyobb magyarnak, a fenkelt lelkű nemes gróf Széchenyi Istvánnak biztató szavai: »Magyarország nem volt hanem lesz!«

Bizva ezen elolthatlan lelkesültségben és támaszkodva arra, hogy minden igazi és valódi tanító el nem mulasztja az alkalmat ezen köz-

hasznu tanácskozmányokban örömmel résztvenni, s hogy senki hiányozni nem fog, de távol nem is maradhat, ki tisztét komolyan és hazufiasan felfogja: megtesszük ezennel szívélyes meghívásunkat a f. é. július hó 6., 7. és 8. napjain, Kubin vendégszerető községében tartandó XIV. délmagyarországi tanítói nagy- és közgyűlésére, melyre összes kartársaink és a népnevelés- és tanügy összes barátjai hivatalosak.

Tájékoztásul közöljük a következőket:

1. A bejelentésnek, 1 frt. oszt. ért. résztvevő járulék mellécsatolása mellett bezárólag f. é. július 1-ig a helyi bizottság elnökénél tekintetes Theodorovics Áron úrnál, Kubin (Temes m.) községe birójánál kell megtörténnie, ki a lak-, résztvevő- és igazolási jegyeket a vasuti és gőzhajózási árleengedést illetőleg — megküldendi.

2. Az előadások a tételekkel együtt, rövid vázlatban az egyleti elnökséghez, Temesvárra címzendők.

3. Szabad fuvar és útiköltség kiszolgáltatása végett az illetékes hatóságok megkerestettek.

Ezen tanítógyűtéssel kapcsolatban nagyszerű kirándulások vannak tervezve a történelmileg örökké emlékezetes Keve és Hunyad váromjaihoz Pancsovára, Zimonyba és a szomszéd szerbországi városokba, nevezetesen: Semendiába és Nádorfehérvárra is, melyekre a helyibizottság az ill. hatóságok részéről a résztvevők hasznos mulattatására, már is nagyszerű foganatosítások tétettek.

II.

A Délmagyarországi tanító-egylet t. e. tagjaihoz, a népnevelés- és tanügy barátaihoz!

A mit a »Délmagyarországi tanító-egylet« nemes és áldásos működésében, sokévi fennállása óta teremtett, amint évenkénti vándor-gyűléseiben hazánk déli részeiben a népnevelés szent ügyének emelése és előmozdítása érdekében tett: az nemes lelkesedéssel a nép javára vált.

Kubin mezővárosa büszke arra, hogy azon szerencsében részesülhetett a »Délmagyarországi tanító-egylet«-et a katonai határőrvidék polgárisítása után, ezévi nagygyűlésének megtartására vendégszerető falaiba meghívhatni, s hogy most már azon áldozatkész községek sorába léphetett, melyek eddigelé tehetségökhöz képest szinte mindent elkövettek a nemzeti népnevelésügy fejlesztése érdekében.

Ennélfogva van szerencséje az alulírott végrehajtó bizottmányi elnökségnek, Kubin község nevében: a »Délmagyarországi tanító-egylet« összes tagjait, nemkülönbén a népnevelés és tanügy barátait a f. é. július hó 6., 7. és 8. napjaiban Kubinban tartandó XIV. tanítógyűlésre szívélyesen meghívni.

Kubin községe tehetségéhez képest azon leend, hogy szeretett vendégeinek ottani tartózkodását az ünnepély alatt amennyire csak lehet kedvessé tegye, minélfogva reményli, hogy a XIV. tanító-gyűlés is, ép úgy mint elődei, tömeges látogatásnak fog örvendhetni.

Fel tehát Kubinba!

Szívélyes »Isten hozza!« mindenkinek!

Kubin, 1880. évi május hó 25-én.

Kubin községe nevében, a végrehajtó-bizottság:

Theodorovits Áron, s. k.,
községi bíró és bizottsági elnök.

Stojadinovits István, s. k.,
bizottsági jegyző.

V e g y e s e k.

— »A Budapesti Tanító-testület« f. é. június hó 29-én, Péter-Pál napján, d. e. 9 órakor a vígadó ét-termében, a »Magyarországi Tanító-egyletek Szövetsége« tárgyában rendezendő közgyűlést tart melyre a testület tagjait a központi választmány nevében tisztelettel meghívom. S o m l y a i József, jegyző.

— A III. egyet. tanító gyűlés központi végrehajtó-bizottsága f. é. július hó 1-jén (csütörtökön) d. u. 5 órakor a IX. ker. nyul-utcai iskola-épület rajz termében ülést tart, melyre a bizottság tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

— Egyetünk pénztárnoka tudatja a t. tagokkal, hogy a nyári szünidőn át a hivatalos órákon kívül, naponként 1—3-ig lakásán (IX. ker. soroksári utca 32. sz.) lesz található.

— Utazni szándékozó tagtársainkkal tudatjuk, hogy uti kedvezményeket a következő módon érhetnek el: Egy ót-hat soros kérvényben hivatkoznak tanító voltakra s arra, honnan-meddig kívannak utazni. E kérvényt az isk. széki elnökkel vagy a tanfelügyelő ur öngánál nevaláírás- és hivatalos pecséttel hitelesítették s a kérvényt azon vasúti vonal titkáranál praesentálják (vagy Dunagőzhajózási társaságnál) melyen utazni akarnak. A magyar állam kezelése alatt levő vasutak és gőzhajózási társaság szükség esetén rögtön, ellenkező esetben egy nap mulva adják ki a kedvezmény bécáikat. A többi vasutak 2—3 nap alatt kézbesítik azokat.

— Az évi zárvizsgálatok a fővárosban mindenütt örvendetes eredménnyel folytak le. Különösen örvendetes dolog azt tapasztalni, hogy a főváros iskolái által mily rohamosan magyarosodik. Tiszánt nemetnek vagy tótnak beérkezett gyermek gyönyörűen beszél az ev végén magyarul. sőt nem ritkán a jutalmakat ép ezek nyerik el. A VIII. ker. stáció-utcai iskolában a vizsgálatok alkalmából rajzkiallítás is rendezett az 5—6. osztály növendékeinek munkáiból. Ha a kiállítást méltón leírni akarná az ember, könyen frázisnak vehetné valaki dícséretünket s pajtáskodásnak az elismerés szavait. Arról nem írni, olvasni- vagy hallani- azt meg nézni kell, ha valaki meg akar győződni arról, hogy mennyivel többet mutat föl egy s z a k é r t t ő t a n í t ő, a ki gyermekeit a maguk bensejében nyilatkozó h a j l a m szerint engedni dolgozni, — mint a minden tudományt egy kaptára ütni vétni kényszerült tanító az osztály rendszer mellett. B a g o n y i kartársar a III. osztálytól kezdve vezeti e növendékeket a rajztanításban s mint a munkákból is kivehető nem az előirt chablonok szerint. Innét van, hogy a fiuk egyikében, másikában már határozott irány nyilatkozik. Van ott egy fiúnak vagy 12 drb. munkája, mely nagyszerű állat festő tehetségre enged következtetni. Különösen madarai meglepő élethűséggel rajzolják. Képeit többyire a népiskola alsóbb osztályaiban használt szemlelítő képekről veszi s azokat tetszés szerint nagyobb vagy kisebb alakba dolgozza át, eredeti hűséggel s a rajzolásban való pontos, finom kivitelben. Egy másik tapettákat, ismét egy másik építkezési terveket készített, melyek szinten meglepők. Minden munka avatott mesteri vezetésre mutats kívánjuk, hogy a fölötőbb erdekes kiállítást úgy a kartársak minél számosabban valamint a tanhatóságok is meglátogassak. (Nyitva van d. e. 8—12-ig és d. u. 3—5-ig jul. 1-éig.)

— Meghívó. A »Nepn. Egylete« f. hó 27 én d. e. 10 órakor saját egyleti helyiségben közgyűlést tart. Tárty: »A tanító-egyletek szövetsége.«

— Zvarinyi Lajos, szarvasi tanító a héten ülte jubileumát. 52 éve fáradozik a derék férfiu a tanítói pályán buzgalommal s nagy sikerrel. Ezen idő alatt 14,000 tanítványt vezetett be a tudomány abécéjébe. Kívánjuk a fedves öregnek, hogy hátralevő napjait, melyeknek száma még nagyon sok legyen, töltse csendes bekében és boldogságban; s kívánjuk, hogy a miniszterium meg ne zavarja nyugalmát kolmi ezüstkeresztel, meg ha arany korona találna is rajta lenni.

— Nyaralhatnak már a szegény iskolás gyermekek is Berlinben, a hol t. i. egy oly egyesület keletkezett, mely földadataul tűzte ki, hogy a főváros vagyontalan polgárainak gyenge és beteg gyermekeit a szünidőben nyaralni küldi falura, hogy az egészséges, jó falusi levegőben megerősödhessenek. Az egyesület gondoskodik a költségekről s arról is, hogy az ilyen gyermekek kellő elátásban s felügyelet mellett tölthessék el a szünidőket.

— Értesítés. A »Nepn. Egyt.« pénztárnoka minden vasárnap és csütörtökön hivatalos órát tart 10-től 11-ig a nyul-utcai egyt. helyiségben. Ekkor lehet tagdíjakat fizetni, hátralékot törleszteni, sat. A színházi, Rác-, Császár- és Gschwind-féle fürdői és más egyéb kedvezményi-bécák ekkor és csak is itt váltható. — Az egylet könyvtárnoka pedig vasárnaponként 10-től 12-ig tartja hivatalos óráit.

Weissmann Testvérek könyvnyomdája- és kiadóhivatalában

megjelenik és kapható

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

A NÉP SZÁMÁRA.

Irta: Dr. SZALAY JÓZSEF.

Új történelmi mű

több száz arcz- és csataképpel, levelek hasonmásaival és térképekkel.

Minden értelmes magyar embernek első kötelessége megismerkedni hazája történetével, mint az ismeretszerzés első és legszükségesebb tárgyával. Mert ha az édes anyatejjel magunkba szívjuk is mindnyájan a hazaszeretetet, de ez a szeretet csak akkor izmosul forró, tántoríthatatlan ragaszkodássá, ha nemzetünk történetéből látjuk a felénk intő példákat: ha megismerjük a nagy Hunyadiakat, a Zrínyiek lelket emelő önfeláldozását, a Bethlenek ügyes politikáját, a Rákócziak magasztos honszerelmét.

Nemzetünk viszontagságos multját sok becses mű tárgyalja, tudósaink napról napra több eddig homályban volt lapjára derítenek buzgó kutatásaik alapján új fényt, de nincs oly mű irodalmunkban, mely mind-ezen kutatások felhasználásával, de mégis önálló itélettel, egyszerű világos nyelven, népies előadásban beszélne el történetünket.

Ezek az okok vezéreltek bennünket »Magyarország Történeté«-nek kiadására, bár jól tudjuk, hogy az tetemes anyagi áldozattal jár. De szükséges, hégagpótló voltát tekintve, szívesen hozzuk meg ezt az áldozatot hazai mivelődésünk érdekének és bizunk olvasó-közönségünkben, hogy pártfogásával előmozdítja törekvésünket. Második sorban azt tartottuk szemünk előtt, hogy a munka árát a lehető legolcsóbbra szabjuk, hogy azt mindenki megszerezhesse, mert a magyar nemzet történetének egy magyar ember házában sem szabadna hiányzani.

A »Magyar Nemzet Története« előfizetői számára az alulirt kiadóhivatal egy pompás történelmi festményről gondoskodott, mely Molnár József ismert akad. festőnk egyik kiváló műve és

»Széchy Dezső feláldozza magát Róbert Károly királyért«

czimmel a magy. nemzeti Muzeum legszebb és legbecsesebb műremekei között foglal helyet. E festményt izléses arany-rámába foglalva előfizetőinknek 4 frt utólagos fizetés mellett adjuk, más uton nem is kapható.

Megrendelési föltételek: A »Magyar Nemzet Története« 30—32 füzetben jelenik meg százötvennél több képpel, melyek közt arczképek, csataképek, levelek hasonmásai és térképek is lesznek.

Eddig már 26 füzet jelent meg; a többi füzetek gyorsan követik egymást s havonként két füzet kerül ki a sajtó alól. A füzetek kiállítására nagy 8-rét alakban nálunk szokatlan diszszel történik, noha egyes füzet ára csakis 30 kr., postai szétküldéssel 35 kr.

Megrendeléseket elfogad minden könyvárus, a hol egyes füzetek is kaphatók.

Weissmann Testvérek

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

Budapest, Ferenoz-Józseftér 8. sz.